(Cl. 1960)

ឈាងហាប់អាន

(*ឈាងហ័បអាន*)

(*១៩៣៨-១៩៧៥*)

រៀបរៀងដោយ
បណ្ឌិតសភាចារ្យ ឃីងហុកឌី

កើតនាថ្ងៃ២០ធ្នូ១៩៣៨ នៅសង្កាត់លេខ៣ ក្រុងភ្នំពេញ។ បិតានាម ឈាងប៉ូច មាតានាម យ៉ាគិមលុន។ កុមារហាប់អានបានចូលរៀនសាលាបឋមសិក្សានៅភ្នំពេញរវាងចុងសង្គ្រាមលោកទី២។ យុវជនហាប់អានបានប្រឡងជាប់សញ្ញាប័ត្របឋមសិក្សា (Certificat d′études de l′enseignement primaire) *ហើយក៏បានប្រឡង*

ចូលមធ្យមសិក្សាផ្នែកគរុវិជ្ជា(Ecole Normale)ក្នុងចុងពាក់កណ្ដាលសតវត្សទី២០គឺនាឆ្នាំ១៩៤៩ក្នុងជន្មាយុ១៥ទៅ១៦ឆ្នាំ ជាហេតុមិនអាចចូលរៀនក្នុងមធ្យមសិក្សាផ្នែកវិជ្ជាទូទៅបានទេ។ ការសិក្សានៅមធ្យមសិក្សាផ្នែកគរុវិជ្ជារហូតដល់បានបញ្ចប់ មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិនៅពេលដែលបានប្រឡងជាប់សញ្ញាប័ត្រមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (Diplôme de l´enseignement secondaire du premier cycle) ផ្នែកគរុវិជ្ជាគឺ លោក អាចប្រឡងចូលធ្វើការបានតែក្នុងក្រសួងអប់រំប៉ុណ្ណោះ។ បន្ទាប់ពីបានទទួលសញ្ញាប័ត្រមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិនេះលោកបានប្រឡងចូលរៀននៅសាលាវិជ្ជាជីវៈ គរុកោសល្យជាប់ដែលតម្រូវឲ្យចូលសិក្សាក្នុងរយៈពេល១ឆ្នាំ។ បន្ទាប់មកបានទទួលការតែងតាំងក្នុងក្របខណ្ឌជា គ្រូបង្រៀនបឋមសិក្សាថ្នាក់បន្ថែម (Instituteur de l´école primaire du degré complémentaire) រវាងឆ្នាំ១៩៥៥។ ក្រោយពីបានធ្វើការជាគ្រូបង្រៀននៅបឋមសិក្សាអស់រយៈពេល៣ឆ្នាំ នាំឲ្យលោកមានបទពិសោធន៍ក្នុងវិជ្ជាជីវៈ ជាគ្រូបង្រៀនបឋមសិក្សា។ ពេលនោះ លោកមានលក្ខណសម្បត្តិអាចប្រឡងចូលវិទ្យាស្ថានគរុកោសល្យ[1] ដែលទើបបង្កើតថ្មីបន្ទាប់ពីកម្ពុ

[1] បេក្ខជនដែលអាចប្រឡងចូលវិទ្យាស្ថានគរុកោសល្យបាន គឺចំពោះគ្រូបឋមសិក្សាថ្នាក់បន្ថែមដែលបានបំពេញកិច្ចការក្នុងក្រសួងយ៉ាងតិចបាន៣ឆ្នាំនិងសិស្សណាដែលមាន មធ្យមសិក្សាប័ត្រទុតិយភូមិភាគទី១ (baccalauréat 1ère partie)។ ពេលប្រឡងជាប់ត្រូវសិក្សាគរុកោសល្យរយៈពេលពីរឆ្នាំ ទើបចេញទៅបំពេញការងារតាមអនុវិទ្យាល័យនិងវិទ្យាល័យក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាបានទទួលឯករាជ្យ ពេញបរិបូណ៌។ លោកបានប្រឡងជាប់ជាគរុសិស្សនៅវិទ្យាស្ថាននេះនៅជំនាន់ទី១នាឆ្នាំ១៩៥៨ដែលមានសាស្ត្រាចារ្យកេងវ៉ាន់សាក់ ជានាយក[2]។ លោកបានសិក្សាគរុកោសល្យនិងវិធីសាស្ត្របង្រៀនពីភាសានិងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរអស់រយៈពេលពីរឆ្នាំបានចេញមកបង្រៀននៅតាម អនុវិទ្យាល័យ

ដោយមានតែងតាំងដោយក្រឹត្យ ជាសាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (Professeur de l′enseignement secondaire du premier cycle)។ តែបើបេក្ខជនណាមាន មធ្យមសិក្សាប័ត្រភាគទី២(baccalauréat 2ème partie) អាចចូលរៀនបានដោយឥតប្រឡងហើយសិក្សាគរុកោសល្យតែមួយឆ្នាំប៉ុណ្ណោះអាចចេញទៅបង្រៀនក្នុងក្របខណ្ឌជាសាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិដែរ។

[2] សាស្ត្រាចារ្យកេងវ៉ាន់សាក់ ជានាយកវិទ្យាស្ថានគរុកោសល្យពី១៩៥៨ដល់១៩៦០, សាស្ត្រាចារ្យ អ៊ិនរ៉ុន ជានាយកពី ឆ្នាំ១៩៦១ដល់១៩៦២, សាស្ត្រាចារ្យ អ៊ុយវ៉ាន់ថុន នាយកពី១៩៦២ដល់១៩៦៣, សាស្ត្រាចារ្យ ប៉ុងគីមឃន នាយកពី១៩៦៣ដល់១៩៧៣ (នាពេលវិទ្យាស្ថាននេះក្លាយទៅជាមហាវិទ្យាល័យគរុកោសល្យ)។ (តាមប្រភពសាស្ត្រាចារ្យបណ្ឌិត ម៉ក់ភឹន ថាបន្ទាប់ពីសាស្ត្រាចារ្យ កេងវ៉ាន់សាក់ គឺសាស្ត្រាចារ្យ អ៊ីនរ៉ុន ឯកទេសគណិតសាស្ត្របានទទួលតំណែង ជា នាយកវិទ្យាស្ថានជាតិគរុកោសល្យនេះក្នុងមួយរយៈខ្លីគឺប្រហែលជានៅឆ្នាំ១៩៦១ដល់១៩៦២ប៉ុណ្ណោះពោលគឺមុនសាស្ត្រាចារ្យ អ៊ុយវ៉ាន់ថុនបន្តិច។ នាឆ្នាំ១៩៧៣ លោកប៉ុងគីមឃនបានទទួលការតែងតាំងជា ទីប្រឹក្សាវប្បធម៌នៅស្ថានទូតប្រចាំសាធារណរដ្ឋខ្មែរក្នុងក្រុងប៊ែឡាំងខាងកើត (RDA)រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ពេលដែលខ្មែរក្រហមបានមកកាន់កាប់ភ្នំពេញហើយលោកបានមករស់នៅប្រទេសបារាំងរហូតមក។)។ នាឆ្នាំ១៩៧៣នេះសាស្ត្រាចារ្យ ឈាអេងឡុច ក៏បានទទួលតំណែងជាព្រឹទ្ធបុរសមហាវិទ្យាល័យគរុកោសល្យបន្តរហូតដល់ខ្មែរក្រហមមកកាន់កាប់កម្ពុជា។

និងវិទ្យាល័យនៅក្រុងភ្នំពេញក្នុងក្របខណ្ឌជាសាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ (Professeur de l’enseignement secondaire du premier cycle)នាឆ្នាំ១៩៦០[3]។ ក្រោយមកលោកបានបញ្ចប់បរិញ្ញាប័ត្រអក្សរសាស្ត្រខ្មែរនាឆ្នាំ១៩៦៥ហើយបានទទួលការតែងតាំងជាសាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ (Professeur de l’enseignement secondaire du second cycle)។

បន្ទាប់មកទៀតលោកបានទទួលតំណែងជានាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យក្រោយលោកប៉ាយប៉ុក[4]ពីឆ្នាំ១៩៦៥ដល់១៩៧៣[5] ព្រោះនាពេលនោះលោកបានទទួលការតែងតាំងជារដ្ឋលេខាធិការក្នុងក្រសួងមហាផ្ទៃមានបន្ទុកខាងសាសនាក្នុងរដ្ឋាភិ

---

[3] លោកជាសមាជិកសមាគមសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរ។ សូមអានទស្សនាវដ្តី លេខ១ ផ្សាយនាឆ្នាំ១៩៥៩ដូចមានរូបនៅឧបសម្ព័ន្ធ។

[4]តែតាមការអង្កេតជាមួយសាស្ត្រាចារ្យឡុចផ្លែង លោកបានបញ្ជាក់ថាគឺលោក **កាន់ជួន** (ក្របខណ្ឌអធិការបឋមសិក្សាធ្លាប់មានតំណែងជាប្រធាននាយកដ្ឋានទំនាក់ទំនងវប្បធម៌ក្នុងក្រសួងអប់រំ) ទេដែលបានទទួលតំណែងជានាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យមុនលោកលាងហាប់អាន ហើយបានបញ្ជាក់ទៀតថាលោកប៉ាយប៉ុកចាស់ណាស់ហើយជំនាន់នោះ។

[5] ប្រវត្តិសង្ខេបពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, កែសម្រួលដោយ ផេននី អែដវឺដស៏, ភ្នំពេញ, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ២០០៥, ទំព័រ៥៧។ តែតាមសាស្ត្រាចារ្យឡុចផ្លែងថា គឺលោក កាន់ជួនទេដែលជានាយកវិទ្យាស្ថាននេះមុនលោកលាងហាប់អាន ហើយលោកបញ្ជាក់ទៀតថា លោកប៉ាយប៉ុក មានជន្មាយុស្មើនឹងបិតាលោក គឺបានសេចក្តីថាគាត់ចាស់ណាស់ហើយនៅជំនាន់នោះដូចកំណត់ពន្យល់ខាងលើស្រាប់។

បាលនៃសាធារណរដ្ឋខ្មែរដឹកនាំដោយឯកឧត្តម អ៊ីនតាំ ពី២២ តុលាដល់៧ធ្នូ១៩៧៣។[6]

ពេលលោកជានាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យលោកបានធ្វើសមិទ្ធិ[7]ជាច្រើនគឺលោកបានបោះឡើងវិញជាពិសេសគឺវចនានុក្រមខ្មែរ ២ភាគ និងសៀវភៅតូចៗជាច្រើនជាភាសាបរទេសជាពិសេសគឺជាភាសា បារាំងដោយលោកចង់ផ្សព្វផ្សាយវប្បធម៌និងអរិយធម៌ខ្មែរឲ្យបរទេសបានយល់ដឹងផងដែរ ក្នុងចង្កោមការផ្សាយសមូហកម្មនេះឈ្មោះ « Série de Culture et Civilisation khmères » មានជាច្រើនលេខ ដូចមានសេចក្ដី បញ្ជាក់ខាងក្រោមនេះដោយ ផេនទី អែដវីដស៍[8]៖

---

[6] Cf. ROS Chantrabot, *La République khmère*, Paris, L’Harmattan, 1993 », p. 168-169.

[7] លោក លាងហ័បអានបានបោះពុម្ព វចនានុក្រមខ្មែរជាលើកទី៥នាឆ្នាំ១៩៦៧ ឡើងវិញដូចមានសេចក្ដីបញ្ជាក់ក្នុង“និទាន” សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជ គណៈមហានិកាយ **ជួនណាត**សម្រាប់បោះពុម្ពលើកទី៥នេះថា៖ “លោក លាងហ័បអានជានាយកនៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ បានមកសូមឲ្យខ្ញុំជួយឧបត្ថម្ភក្នុងការបោះពុម្ភគ្រាទី៥នេះ។ល។” **វចនានុក្រមខ្មែរ**, បោះពុម្ពលើទី៥, ១៩៦៧, ទំព័រ “ង”។

[8] ប្រវត្តិសង្ខេបពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, កែសម្រួលដោយ ផេនទី អែដវីដស៍, ភ្នំពេញ, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ២០០៥, ទំព័រ៥៧។ លោកនាយកលាងហ័បអានបានសរសេរបុព្វវាចាលើការផ្សាយកូនសៀវភៅនេះ ដូចមានឧទាហរណ៍ខាងក្រោមនេះ៖

« Dans le but de propagande à l’étranger des connaissances sur les mœurs et coutumes de l’ancien Cambodge, l’Institut Bouddhique de Phnom-Penh entreprend la publication dans la collection « Série de Culture et Civilisation Khmères » de petites brochures en français et en anglais peu encombrantes, d’un prix modique et contenant des récits ou légendes fort populaires. » (Avertissement. *Le bouddhisme*

លោក លាង ហ៉ប អាន

លោក លាង ហ៉ប អាន (១៩៣៤-?)

លោក លាង ហ៉ប អាន បានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការថែរក្សា និងអភិវឌ្ឍន៍អក្សរសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ខ្មែរក្នុងសម័យឯករាជ្យ។ លោកទទួលបានបរិញ្ញាប័ត្រអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ និងធ្វើជាសាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ។ លោកជាអ្នកបង្កើតសមាគមអ្នកនិពន្ធខ្មែរ និងបានជាប់ឆ្នោតជាសមាជិកក្រុមអភិបាលសមាគមជាច្រើនលើកទៀតផង។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ លោកបានក្លាយទៅជានាយកវិជ្ជាឋានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនៅឆ្នាំ១៩៦៥ បន្ទាប់ពីលោក រ៉ាយ ប៊ុក។ ក្នុងនាមជានាយកវិជ្ជាឋាន លោក លាង ហ៉ប អាន បានបំពេញការងារយ៉ាងច្រើន ដូចជាបោះពុម្ពទស្សនាវដ្ដីកម្ពុជសុរិយាជាថ្មីឡើងវិញជាដើម។ ក្រៅពីនេះ នៅឆ្នាំ១៩៦៦ និង១៩៦៧ លោក លាង ហ៉ប អាន បានផ្ដួចផ្ដើមឱ្យមានជាការធ្វើបុណ្យរំលឹកខួបកំណើតគម្រប់៣៦ និង៣៧ ឆ្នាំរបស់ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យផងដែរ។ លោកបានបំពេញនាទីនេះ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ ពេលដែលតំណែងនេះត្រូវផ្ទេរទៅឱ្យលោក អ៊ុក សាម៉ន ហើយលោកប្រហែលជាត្រូវតែងតាំងឱ្យធ្វើជារដ្ឋលេខាធិការក្រសួងមហាផ្ទៃទទួលបន្ទុកខាងផ្នែកសាសនា។

លោកលាងហាប់អានប្រហែលជាបាត់បង់ជីវិតរវាងឆ្នាំ១៩៧៥នាពេលដែលធ្លាក់ភ្នំពេញនិងនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងនៃក្រុមខ្មែរក្រហម។

ស្នាដៃសំខាន់ៗលោក ៖

១-សៀវភៅសិក្សាសម្រាប់សិស្សបឋមសិក្សាកាលនៅជាគ្រូបង្រៀននៅសាលាបឋម៖

---

au Cambodge, Série de Culture et Civilisation Khmères N°9, 1970). Signé : LEANG HAP AN, Directeur de l’Institut Bouddhique.

កាលលោកធ្វើជាគ្រូបង្រៀននៅបឋមសិក្សាលោកបាននិពន្ធសៀវភៅសិក្សាជាច្រើនជាជំនួយដល់សិស្សនិងគ្រូបង្រៀននានាក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទាំងមូល[9]៖

LEANG HAP AN:
422-MORALE (cl.de 9è); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
423-MORALE (cl.de 8è.); Lib. Kim Ky, n.95 V. Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
424-HISTOIRE AU CEPC (cl.de 7è); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor Phnom Penh. Ed. Kim Ky.
425-GEOMETRIE :(Cours Compl.); Lib. Kim Ky , n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky.
426-ARITHMETIQUE (cl.de 12è); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
427-ARITHMETIQUE (cl. de 11è); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky.
428-EPREUVES MIXTE AU CEPC. ; Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
429-VOCABULAIRE ET CONVERSATION; Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
430-SCIENCES NATURELLES (cl.de 10è); Lib. Kim Ky, n.95 V. Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
431-HYGIENE (au CEPC.); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
432-HYGIENE (cl. de 11è); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
433-SCIENCES NATURELLES(CEPC); Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
434-SCIENCES ET HYGIENE; Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
435-GEOGRAPHIE ELEMENTAIRE; Lib. Kim Ky, n.95 V.Yukanthor, Phnom Penh. Ed. Kim Ky
436-MORALE (Cl. de 12è); Lib. Bouth Neang, 176 R.V.Khemarakphumin,Phnom Penh; Ed. Bouth Neang.
437-MORALE ET INSTRUCTION CIVIQUE; Lib. Bouth Neang,176 R.v. Khemarakphumin, Phnom Penh. Ed. Bouth Neang.
438-GEOGRAPHIE AU CEPC; Lib. Viraboras, 100 V. Oknha Plong, Phnom Penh.
439-MATHEMATIQUES (Cl. de 6è); Université Bouddhique de Preah Sihanouk Raj, Phnom Penh.
440-SCIENCES APPLIQUEES (3 fas.); Lib. Rasmeikampuchea, n.67 Pasteur, Phnom Penh. Ed. Rasmeikampuchea.

២- សិក្សាកថានាពេលបំពេញការងារជាសាស្ត្រាចារ្យមធ្យមសិក្សា និងជានាយកវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ៖

-អត្ថាធិប្បាយកថារឿងហង្សយន្ត, បញ្ហាអត្ថន័យ, អត្ថរូប, អត្ថរស, រោងពុម្ពសឹងតេង, ១៩៦៥, ៩២ទំព័រ។

[9] DIK Keam, *Catalogue des auteurs khmers et étrangers*, Edité sur l'initiative de LEANG Hap An ; Phnom Penh, Bibliothèque de l'Association des Ecrivains khmers, 1966, p.15.

-ព្រះបាទអង្គឌួង, ព្រះឯកអគ្គនិពន្ធសតវត្សរ៍ទី១៩, ភ្នំពេញ, បណ្ណាគារ អ៊ីងហ៊ុន, ១៩៦៥, ១២១ទំព័រ។

-អត្ថាធិប្បាយកថា រាមកេរ្តិ៍ប្រៀបធៀបនឹងរាមាយណៈ, ភ្នំពេញ, វិជ្ជាសាកល, ១៩៦៦, ២១០ទំព័រ។

-អត្ថាធិប្បាយមហាវេស្សន្តរជាតក, ភ្នំពេញ, សេងង៉ួនហួត, ១៩៦៧, ២៤៥ទំព័រ។

-សិក្សាអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ, ភ្នំពេញ, បណ្ណាគារ គិម-អេង, ១៩៦៧, ២៩១ទំព័រ។

-ឧប្បត្តិហេតុនៃព្រះត្រៃបិដកប្រែ, ប្រមូលចងក្រង, ភ្នំពេញ, ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ, ១៩៧០។

-ខ្វាចអីនឹងថាបញ្ហាជាតិ, ភ្នំពេញ, រោងពុម្ពសហករណ៍យើង, ១៩៧២, ១៧៣ទំព័រ។

-បំណាច់កើតជាខ្មែរត្រូវតែនិយាយ, រោងពុម្ពសហករណ៍យើង, ១៩៧២, ១៦៧ទំព័រ។

៣-តួនាទីជាសាស្ត្រាចារ្យនៅឧត្តមសិក្សាផ្នែកវប្បធម៌ អារ្យធម៌ ជំនួសសាស្ត្រាចារ្យ កេងវ៉ាន់សាក់

នៅឆ្នាំ១៩៦៨ រដ្ឋាភិបាលសង្គមរាស្ត្រនិយមបានបញ្ឈប់ឲ្យសាស្ត្រាចារ្យកេងវ៉ាន់សាក់បង្រៀននៅឧត្តមសិក្សា នាពេលនោះ សាស្ត្រាចារ្យលាងហាប់អានបានជំនួសលោកក្នុង កម្មវិធីវប្បធម៌ អារ្យធម៌ខ្មែរនៅមហាវិទ្យាល័យអក្សរសាស្ត្រ២ម៉ោងក្នុង១សប្ដាហ៍

ដូចមានរូបថតកម្មវិធីសិក្សាបញ្ជាក់ខាងក្រោមនេះគឺបានថតស្រង់ពី កំរងពត៌មាន នៃមហាវិទ្យាល័យ អក្សរសាស្ត្រនិងមនុស្សសាស្ត្រ ភ្នំពេញ ឆ្នាំសិក្សា ១៩៧០-៧១៖

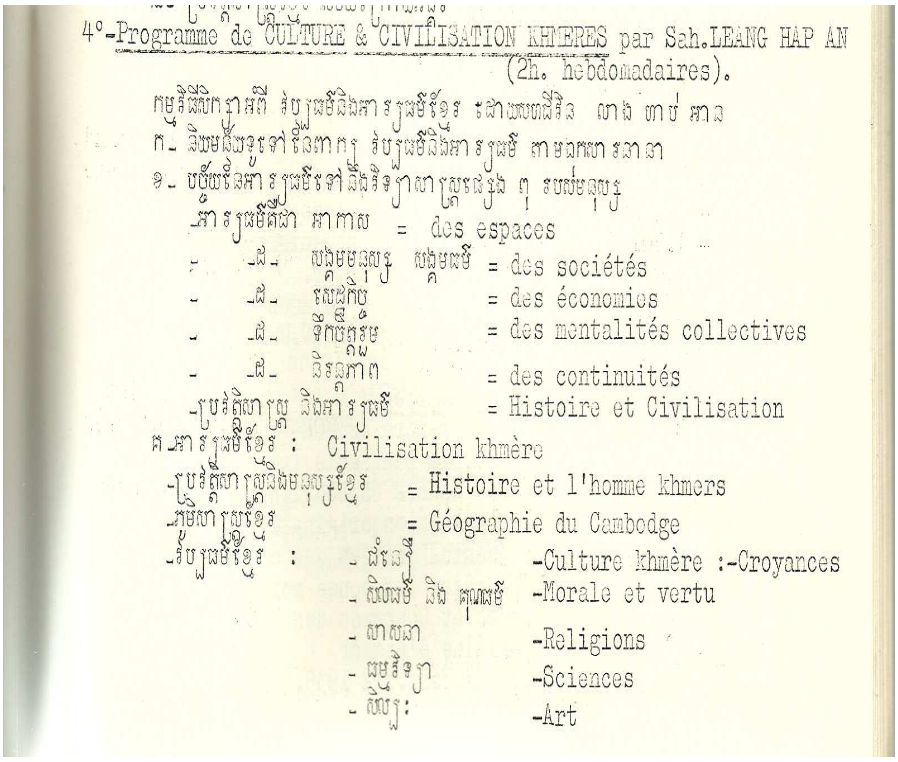

4°-Programme de CULTURE & CIVILISATION KHMERES par Sah.LEANG HAP AN
(2h. hebdomadaires).

កម្មវិធីសិក្សាអំពី វប្បធម៌និងអារ្យធម៌ខ្មែរ ដោយលោកជីវិន លាង ហាប់ អាន

ក- និយមន័យទូទៅនៃពាក្យ វប្បធម៌និងអារ្យធម៌ តាមឯកសារនានា

១- បច្ច័យនៃអារ្យធម៌ទៅនឹងវិទ្យាសាស្ត្រផ្សេងៗ របស់មនុស្ស

-អារ្យធម៌គឺជា អាកាស = des espaces
- -ជា- សង្គមមនុស្ស សង្គមធម៌ = des sociétés
- -ជា- សេដ្ឋកិច្ច = des économies
- -ជា- ទឹកចិត្តរួម = des mentalités collectives
- -ជា- និរន្តភាព = des continuités

-ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងអារ្យធម៌ = Histoire et Civilisation

គ-អារ្យធម៌ខ្មែរ : Civilisation khmère

-ប្រវត្តិសាស្ត្រនិងមនុស្សខ្មែរ = Histoire et l'homme khmers

-ភូមិសាស្ត្រខ្មែរ = Géographie du Cambodge

-វប្បធម៌ខ្មែរ : - ជំនឿ -Culture khmère :-Croyances
- សីលធម៌ និង គុណធម៌ -Morale et vertu
- សាសនា -Religions
- ធម្មវិទ្យា -Sciences
- សិល្បៈ -Art

- អក្សរ និងភាសា – Ecriture et Langage
- អក្សរសាស្ត្រ – Lettres
- ទំនៀមទម្លាប់និងប្រពៃណី = Moeurs, Coutumes et Traditions
- ការសិក្សា – Instruction
- ការអប់រំ – Education
- ច្បាប់ផ្សេងៗ – Lois et Droits.

- សង្គមខ្មែរ : = Société khmère
  - គ្រឿងឧបករណ៍ផ្សេងៗ – Divers matériaux
  - វិធីបច្ចេកទេស – Procédés techniques
  - របររកស៊ី – Profession
  - សេដ្ឋកិច្ច – Economie
  - សង្គមកិច្ច – Action sociale
  - នយោបាយ – Politique
  - ញាតិ សហគមន៍ – Familles et colons
  - ឋានៈ វណ្ណៈ – Classes sociales
  - ស្ថាប័ន អង្គការនានា – Diverses institutions
  - រដ្ឋ និងប្រជាជាតិ – Etat et Nation

ឃ- ឥទ្ធិពលវិជ្ជាស្រុកខ្មែរទៅលើជនជាតិជិតខាង

ង- គោលបំណងនៃការសិក្សាទូទៅ ៗ

BIBLIOGRAPHIE.- A.- Livres de base :

- ព្រះមហាវិរិយបណ្ឌិតទាំង - ខាត់ មគ្គុទ្ទេសក៍ឧត្តរ ភាគទី ១ និងទី២ ៣-ស-ប-
- -ដ- អរិយធម៌ - វប្បធម៌ " អរិយសច្ច " ៣-ស-ប-
- -ដ- -ដ- សទ្ទិព្រាហ្មណ៍ ៣-ស-ប-
- -ដ- ប្រវត្តិពុទ្ធសាសនាប្រទេសកម្ពុជា ៣-ស-ប-
- សម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី ព្រះត្រៃសង្ឃរាជ ជួន-ណាត អំពីប្រាសាទខ្លះនៅអង្គរ ៣សប-
- ឧកញ៉ា ឈឹម-ក្រសេម ព្រះរាជពិធីទ្វាទសមាស ៣ ភាគ ៣-ស-ប-
- អ្នកនិពន្ធម្នាក់ -ព្រះរាជវង្សាវតារ ក្រុងកម្ពុជាធិបតី ៣-ស-ប-
- A. LECLERE - Histoire du Cambodge
- E. AYMONIER- Histoire du Royaume du Cambodge
- M. GITEAU - Histoire du Cambodge
- - - Les KHMERES
- B.Ph.GROSLIER-ANGKOR, Homme et Pierres
- - -INDOCHINE, Carrefour des Arts
- S.THIERRY -Les Khmers
- P.PELLIOT -Mémoire de Tchéou-Ta-Kouan
- G.COEDES -Les Etats Hindouisés d'Indochine et d'Indonésie
- L.RENCU -Inde Classique T.II(Brahmanisme, Buddhisme)
- Gilberte de CORAL REMUSAT- L'Art Khmer.
- J.BOISSELIER- Statuaire Khmère (2 volumes)
- D.MEUNIER - Histoire du Cambodge QSJ.P.U.F.

B- Livres secondaires :

- G.COEDES - Pour mieux comprendre ANGKOR
- -id- - Les peuples de la péninsule indochinoise
- Samdech Chaufea THIOUNN- Danses cambodgiennes d'après la version originale.
- Mme.Porée MASPERO-Cérémonies privées des cambodgiens
- -id - -Cérémonies des douze mois
- -id - -Moeurs et Coutumes des khmers.
- Louis FINOT -L'Origine d'Angkor
- B.E.F.E.O. -Tome 35 Fasc.122 1935.
- Louis Cheminais -Le Cambodge Saigon 1960.

ឧបសម្ព័ន្ធ

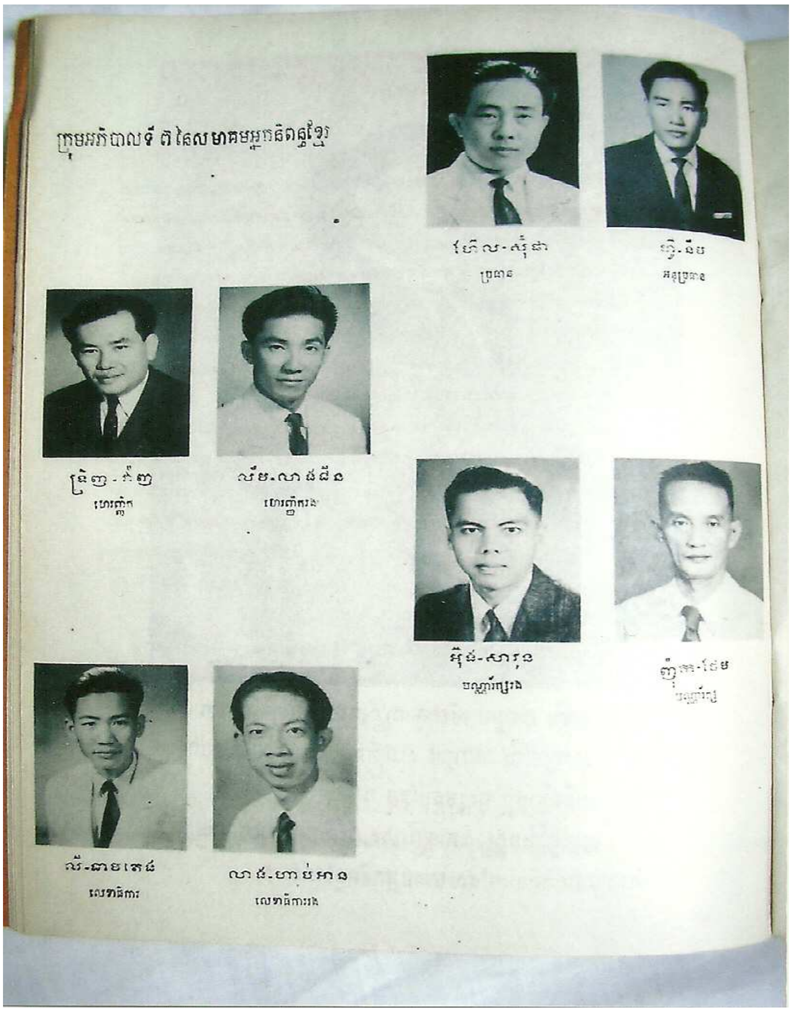

ក្រុមអភិបាលទី៧នៃសមាគមអ្នកនិពន្ធខ្មែរ(១៩៦០)។

សិក្សាប្រវត្តិអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ, សម័យនគរភ្នំដល់សម័យឧដុង្គ(សតវត្សទី១ដល់ ១៨៥៩), ភ្នំពេញ, ១៩៦៧, ២៩១ទំព័រ។

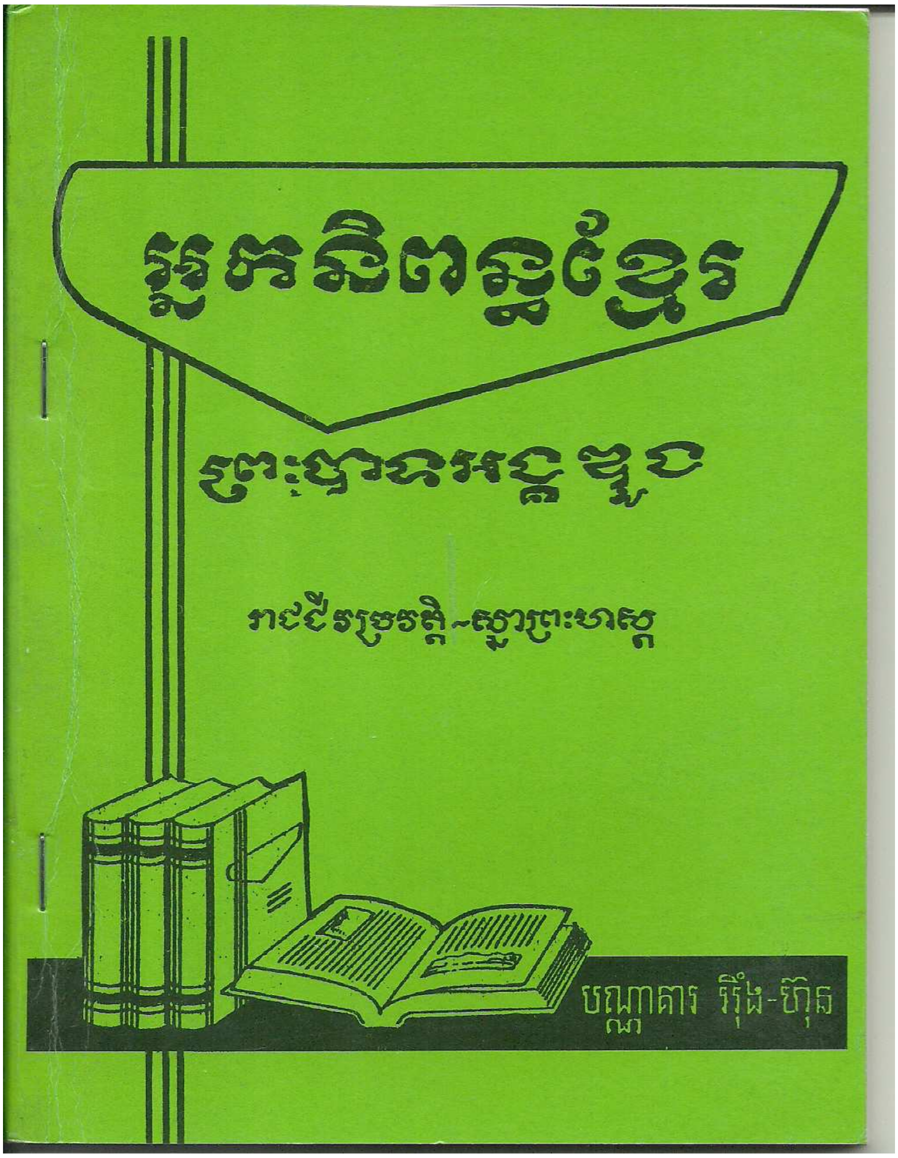

អ្នកនិពន្ធខ្មែរ
ព្រះបាទអង្គឌួង
រាជជីវប្រវត្តិ-ស្នាព្រះហស្ត
បណ្ណាគារ

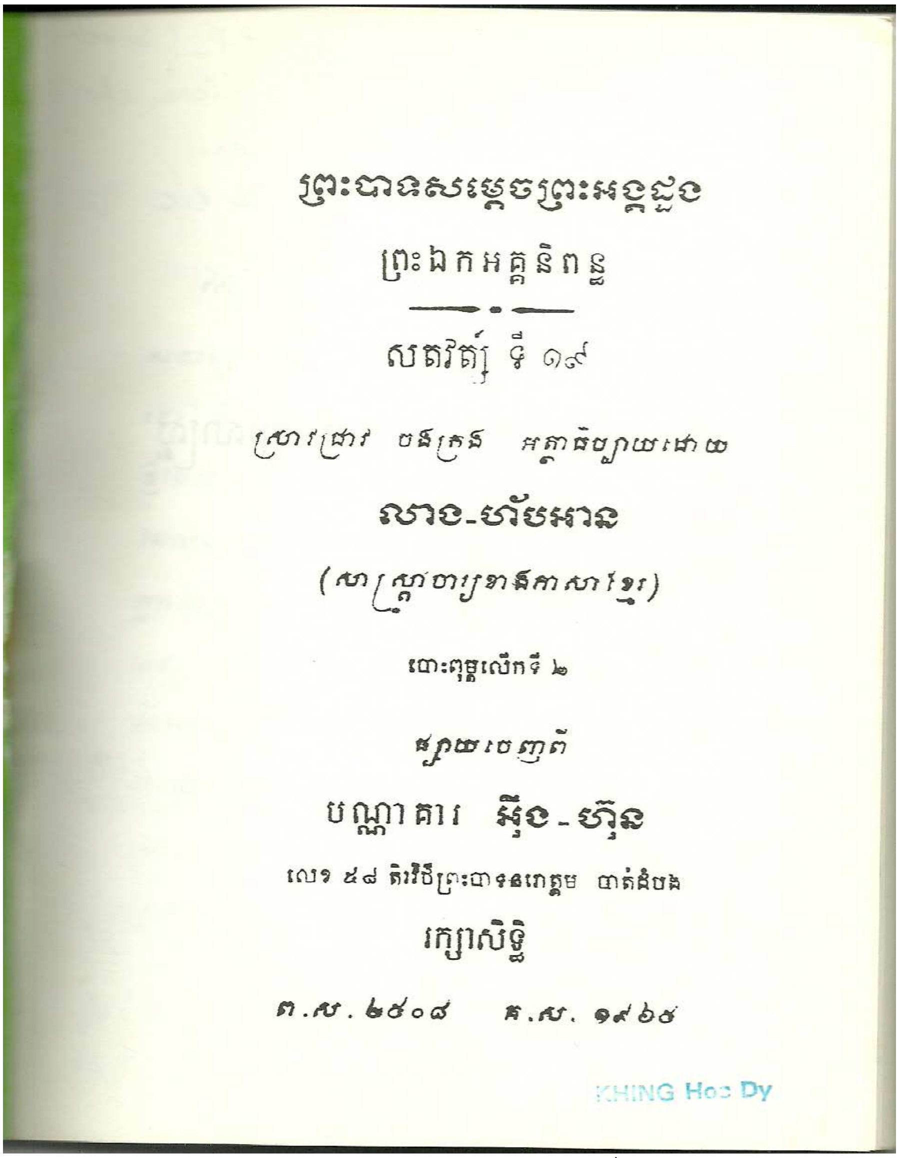

ព្រះបាទសម្ដេចព្រះអង្គដួង

ព្រះឯកអគ្គនិពន្ធ

សតវត្សរ៍ ទី ១៩

ស្រាវជ្រាវ ចងក្រង អត្ថាធិប្បាយដោយ

លាង-ហាប់អាន

(សាស្ត្រាចារ្យខាងភាសាខ្មែរ)

បោះពុម្ពលើកទី ២

ផ្សាយចេញពី

បណ្ណាគារ អ៊ឹង-ហ៊ុន

លេខ ៥៨ តាមវិថីព្រះបាទនរោត្តម បាត់ដំបង

រក្សាសិទ្ធិ

ព.ស. ២៥០៨ គ.ស. ១៩៦៥

KHING Hoc Dy

ព្រះបាទអង្គឌួង, ព្រះឯកអគ្គនិពន្ធសតវត្សរ៍ទី១៩, ភ្នំពេញ, បណ្ណាគារ អ៊ឹងហ៊ុន, ១៩៦៥, ១២១ទំព័រ។

(រូបថតរបស់លោកកេងវ៉ាន់សាក់)

ពីឆ្វេងទៅស្តាំ៖ សាស្ត្រាចារ្យកេងវ៉ាន់សាក់ នាយកវិទ្យាស្ថានជាតិគរុកោសល្យ, សាស្ត្រាចារ្យអ៊ីនរ៉ុន សាស្ត្រាចារ្យរូបវិទ្យានិងគណិតវិទ្យា, សាស្ត្រាចារ្យសុនសេន នាយករង, សាស្ត្រាចារ្យស៊ុយស្ហានកេងវ៉ាន់សាក់ សាស្ត្រាចារ្យរូបវិទ្យា (១៩៥៨)

ៗ

(រូបថតរបស់ លោកគ្រូឡុចផ្វៃង, ១៩៦០)

រូបថត គរុសិស្ស ជំនាន់ទី២ នៅវិទ្យាស្ថានជាតិគរុកោសល្យ ភ្នំពេញ ១៩៥៩-១៩៦១។ នៅជួរទី១ សាស្ត្រាចារ្យកេងវ៉ាន់សាក់ អង្គុយទី១០ពីឆ្វេងទៅស្តាំនៅជិតភរិយាលោកអ្នកស្រី ស៊ុយស្ហាន ស្លៀកសំពត់ ផ្កា នៅជិត Claude Biessy *ស្លៀកខោអាវពណ៌ស ហើយនៅជិតលោកម្ខាងទៀតគឺ លោកសុន សេន ជានាយករង វិទ្យាស្ថាននេះ។*

លោកឡុងសៀមឈរក្រោយបង្អស់ ទី៤ពីឆ្វេងទៅស្តាំ

លោកឡុចផ្វៃងឈរក្រោយបង្អស់ ទី១២ពីឆ្វេងទៅស្តាំ។

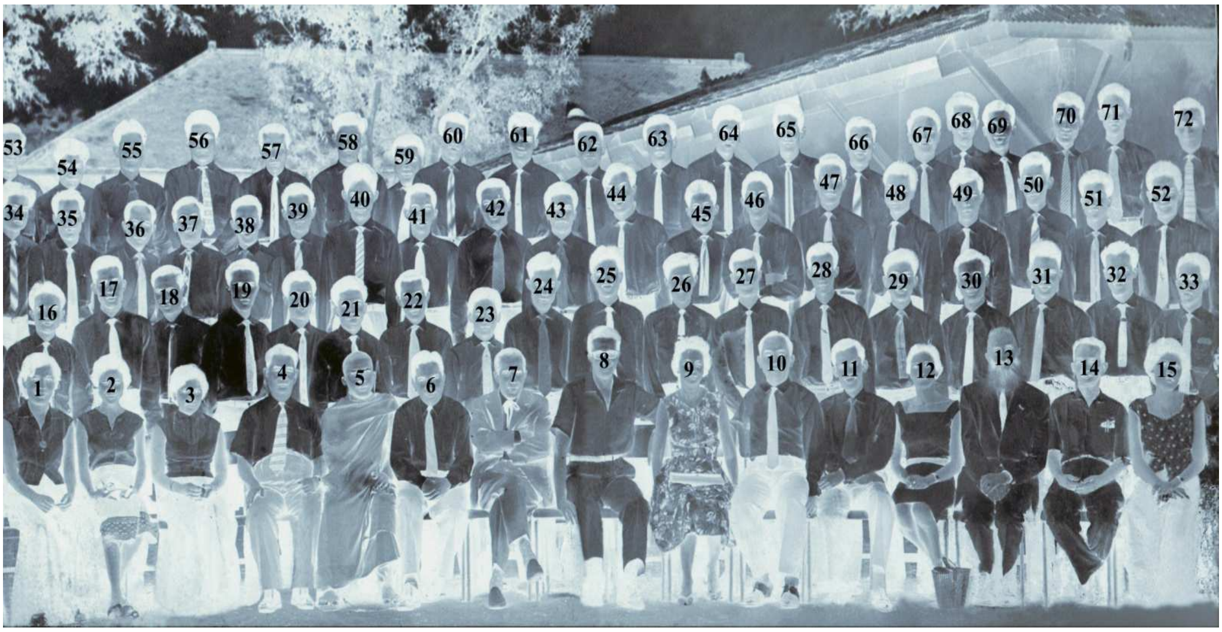

នាមបុគ្គលិកសិក្សាទាំងនេះដឹងដោយលោកគ្រូម៉ក់គីននិងលោកគ្រូ ឡុចផ្លេង៖

-* 1er rang assis de gauche à droite : 1. Mme Ngèt Phun (frs), 2.Mme Ouy Po Ho (frs), 3. Mme ?, 4.M. Yos Man, 5. Vén. Thach Prang (prof. pali), 6. Prof. Khiev Komar, 7. M.?, 8. Prof. Claude Biessy, 9. Mme Prof. Suzanne Keng Vannsak, 10 . Prof. Keng Vannsak, 11. Prof. Son Sèn, 12. Mme Frse. Prof.?, 13. Prof. Boussineau, 14. Prof. Nhok Thèm, 15. Mme Chi Kim An.

-* 2ème rang debout de gauche à droite : 16.M. ?, 17. M. ?, 18.M.Touch To Sa, 19 M. Thach Chov, 20. M. Samreth Bo, 21. M. Kim Son Trinh, 22. M. Mok Mao, 23. M. Layr Kim Séng, 24. M.Leang Sun(hist-géo), 25. M.?, 26. M.?, 27.M.?, 28. M. Sakhân?, 29. M. Ing Thân, 29. M. Som Nau, 30. M. Ngau Va, 31. M. Chhit Sri, 32. M. ?, 33. M. Loek Rasi.

-* 3ème rang debout de gauche à droite : 34. M. ?, 35. M. ?, 36. M. ?, 37. M. Ul Chan, 38. You Sam Bo, 39. M. Chuon Vang, 40. M. Saing Rin, 41. M. ?, 42. M. ?, 43. M. Pèn Pé Né, 44. M. ?, 45. M.?, 46. M. ?, 47. M. Chhay Boun Chorn, 48. M. Toeng Chhan,
49. M. Chea Chhean, 50. M. ?, 51. M.?, 52. M. Nhep Mao.

-*4ème rang debout de gauche à droite: 53. M. Kov Sun, 54. M. ?, 55. M. Ly Yam, **56. Long Seam**, 57. M. ?, 58. M. Kov Toek Hieng, 59. M. Chhiev Chrien, 60. M. ?, 61. M. Ros Pin, 62. M.?, 63. M. Lon Kéng, 64. M. **Loch Phléng**, 65. M. Suon Soun Maly,
66. Ouk Samân, 67. M. Var Sim Samreth, 68. M. ?, 69. M. ?, 70. Yim Santhor (physique-chimie), 71. M. Som Hol, 72. M. Chim Sunly.

(រូបថតរបស់ឃហឌ)

គរុសិស្ស ជំនាន់ឆ្នាំ១៩៦៦។
សាស្ត្រាចារ្យគីមសុនទ្រីញ អតីតគរុសិស្សជំនាន់ទី២ (១៩៥៩- ១៩៦១)
ឈរនៅកណ្ដាលអមដោយគរុសិស្សនារី២នាក់ បង្រៀនអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ
នៅមហាវិទ្យាល័យគរុកោសល្យ។
គរុសិស្ស ឃីផហុកឌី (ពាក់អាវយឺតស្នូតទទឹងៗពាក់វ៉ែនតាខ្មៅ ឈរទី៣
ពីស្ដាំទៅឆ្វេង។)

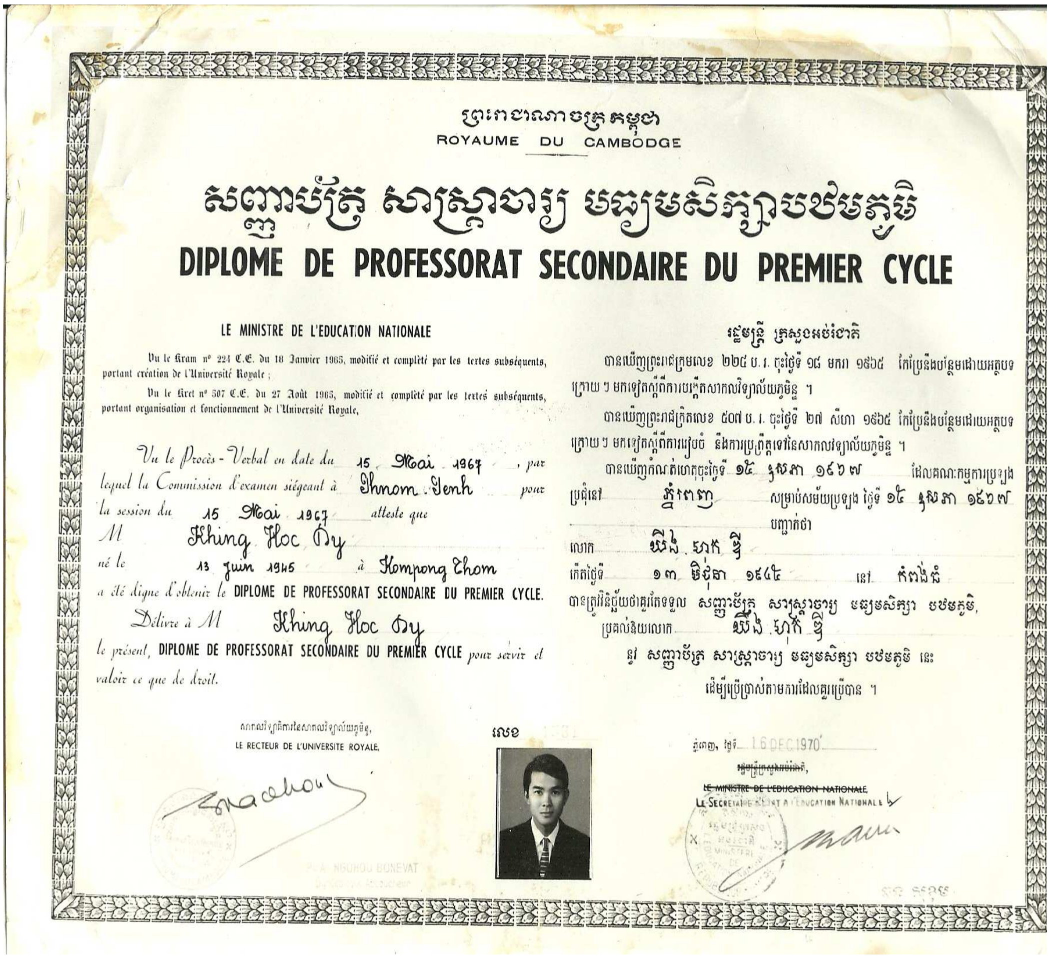

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ROYAUME DU CAMBODGE

សញ្ញាប័ត្រ សាស្ត្រាចារ្យ មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ
DIPLOME DE PROFESSORAT SECONDAIRE DU PREMIER CYCLE

LE MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE

Vu le Kram nº 224 C.E. du 18 Janvier 1965, modifié et complété par les textes subséquents, portant création de l'Université Royale ;

Vu le Kret nº 507 C.E. du 27 Août 1965, modifié et complété par les textes subséquents, portant organisation et fonctionnement de l'Université Royale,

Vu le Procès-Verbal en date du 15 Mai 1967, par lequel la Commission d'examen siégeant à Phnom-Penh pour la session du 15 Mai 1967 atteste que

M Khing Hoc Dy

né le 13 Juin 1945 à Kompong Thom

a été digne d'obtenir le DIPLOME DE PROFESSORAT SECONDAIRE DU PREMIER CYCLE.

Délivre à M Khing Hoc Dy

le présent, DIPLOME DE PROFESSORAT SECONDAIRE DU PREMIER CYCLE pour servir et valoir ce que de droit.

រដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងអប់រំជាតិ

បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ២២៤ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី ១៨ មករា ១៩៦៥ កែប្រែនិងបន្ថែមដោយអត្ថបទក្រោយ ៗ មកទៀតស្តីពីការបង្កើតសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទ ។

បានឃើញព្រះរាជក្រឹតលេខ ៥០៧ ប.រ. ចុះថ្ងៃទី ២៧ សីហា ១៩៦៥ កែប្រែនិងបន្ថែមដោយអត្ថបទក្រោយ ៗ មកទៀតស្តីពីការរៀបចំ នឹងការប្រព្រឹត្តទៅនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទ ។

បានឃើញកំណត់ហេតុចុះថ្ងៃទី ១៥ ឧសភា ១៩៦៧ ដែលគណៈកម្មការប្រឡងប្រជុំនៅ ភ្នំពេញ សម្រាប់សម័យប្រឡង ថ្ងៃទី ១៥ ឧសភា ១៩៦៧ បញ្ជាក់ថា

លោក ឃីង ហុក ឌី

កើតថ្ងៃទី ១៣ មិថុនា ១៩៤៥ នៅ កំពង់ធំ

បានត្រូវវិនិច្ឆ័យថាគួរតែទទួល សញ្ញាប័ត្រ សាស្ត្រាចារ្យ មធ្យមសិក្សា បឋមភូមិ,

ប្រគល់ឱ្យលោក ឃីង ហុក ឌី

នូវ សញ្ញាប័ត្រ សាស្ត្រាចារ្យ មធ្យមសិក្សា បឋមភូមិ នេះ

ដើម្បីប្រើប្រាស់តាមការដែលគួរប្រើបាន ។

សាកលវិទ្យាធិការនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទ,
LE RECTEUR DE L'UNIVERSITE ROYALE,

លេខ

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី 16 DEC 1970

~~រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំជាតិ,~~
~~LE MINISTRE DE L'EDUCATION NATIONALE,~~
LE SECRETAIRE D'ETAT A L'EDUCATION NATIONALE

នេះជាគម្រូ សញ្ញាប័ត្រ សាស្ត្រាចារ្យ មធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ

ឃីង ហុកឌី

ជំនាន់ ១៩៦៦ - ១៩៦៧ ដោយមានចុះ ហត្ថលេខាសាកលវិទ្យាធិការ

និងរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងអប់រំ

ទស្សនាវដ្ដីសាស្ត្រាចារ្យ លេខ១, ១៩៥៩។

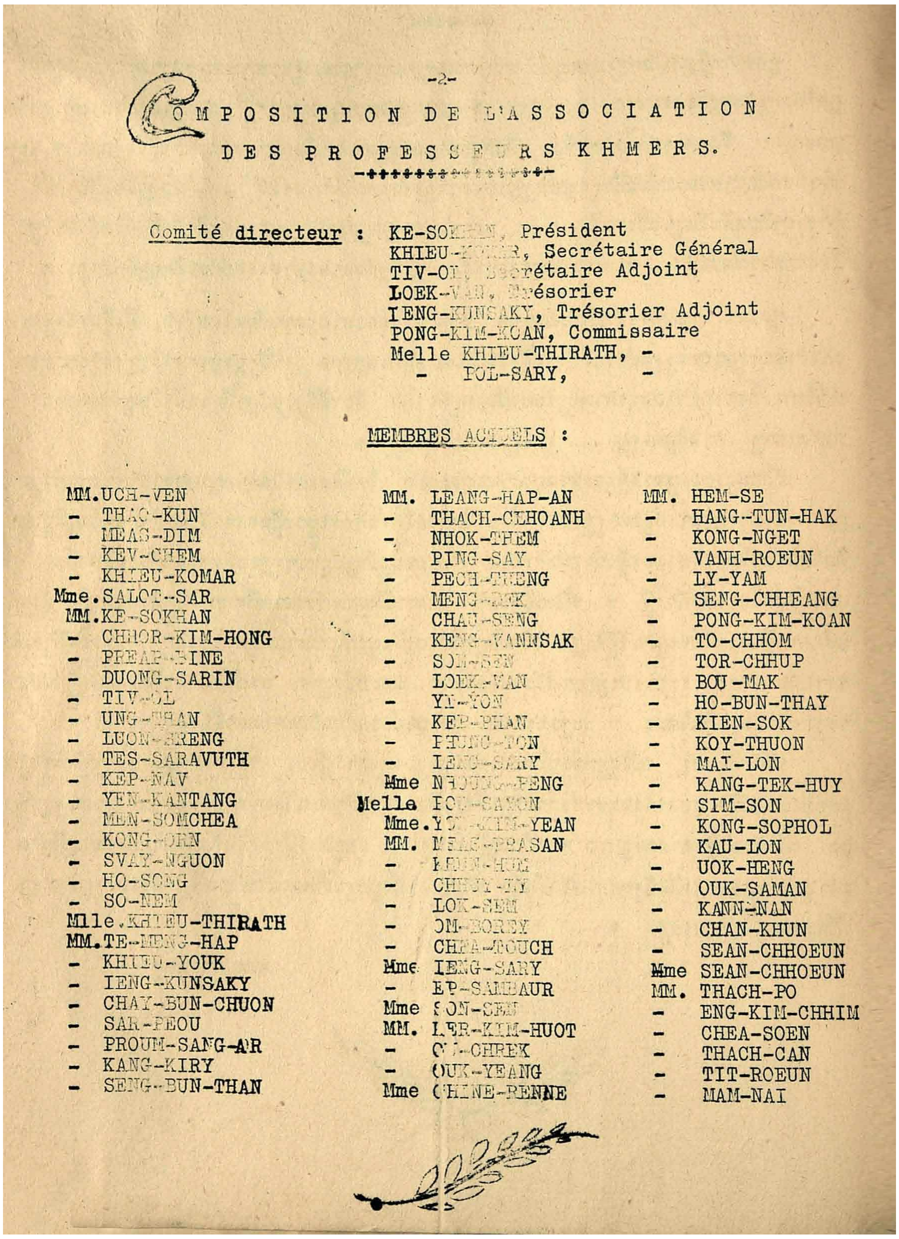

-2-

COMPOSITION DE L'ASSOCIATION
DES PROFESSEURS KHMERS.

Comité directeur : KE-SO[illegible], Président
KHIEU-[illegible], Secrétaire Général
TIV-OL, Secrétaire Adjoint
LOEK-VAN, Trésorier
IENG-KUNSAKY, Trésorier Adjoint
PONG-KIM-KOAN, Commissaire
Melle KHIEU-THIRATH, -
- POL-SARY, -

MEMBRES ACTUELS :

MM. UCH-VEN
- THAO-KUN
- MEAS-DIM
- KEV-CHEM
- KHIEU-KOMAR
Mme. SALOT-SAR
MM. KE-SOKHAN
- CHHOR-KIM-HONG
- PREAP-PINE
- DUONG-SARIN
- TIV-OL
- UNG-THAN
- LUON-[illegible]RENG
- TES-SARAVUTH
- KEP-NAV
- YEN-KANTANG
- MEN-SOMCHEA
- KONG-ORN
- SVAY-NGUON
- HO-SONG
- SO-NEM
Mlle. KHIEU-THIRATH
MM. TE-MENG-HAP
- KHIEU-YOUK
- IENG-KUNSAKY
- CHAY-BUN-CHUON
- SAR-PEOU
- PROUM-SANG-AR
- KANG-KIRY
- SENG-BUN-THAN

MM. LEANG-HAP-AN
- THACH-CHHOANH
- NHOK-THEM
- PING-SAY
- PECH-[illegible]
- MENG-[illegible]
- CHAU-SENG
- KENG-VANNSAK
- SON-SEN
- LOEK-VAN
- YI-YON
- KEP-PHAN
- [illegible]-TON
- IENG-SARY
Mme N[illegible]-PENG
Melle POL-[illegible]
Mme. Y[illegible]-YEAN
MM. [illegible]-PRASAN
- [illegible]
- CH[illegible]
- LOK-SEM
- OM-BOREY
- CHEA-TOUCH
Mme IENG-SARY
- EP-SAMBAUR
Mme SON-SEN
MM. LER-KIM-HUOT
- [illegible]-CHREK
- OUK-YEANG
Mme CHINE-RENNE

MM. HEM-SE
- HANG-TUN-HAK
- KONG-NGET
- VANH-ROEUN
- LY-YAM
- SENG-CHHEANG
- PONG-KIM-KOAN
- TO-CHHOM
- TOR-CHHUP
- BOU-MAK
- HO-BUN-THAY
- KIEN-SOK
- KOY-THUON
- MAI-LON
- KANG-TEK-HUY
- SIM-SON
- KONG-SOPHOL
- KAU-LON
- UOK-HENG
- OUK-SAMAN
- KANN-NAN
- CHAN-KHUN
- SEAN-CHHOEUN
Mme SEAN-CHHOEUN
MM. THACH-PO
- ENG-KIM-CHHIM
- CHEA-SOEN
- THACH-CAN
- TIT-ROEUN
- MAM-NAI

ទស្សនាវដ្ដីសាស្ត្រាចារ្យលេខ១, ១៩៥៩, ទំព័រ២, រាយនាមគណៈកម្មាភិបាល ព្រមទាំងនាមសមាជិកសមាគមសាស្ត្រាចារ្យខ្មែរទាំងអស់។ លោកលាងហាប់អាននៅចង្កោមនាមក្នុងជួរទី២ដែលមាននាមនៅលើគេបង្អស់។

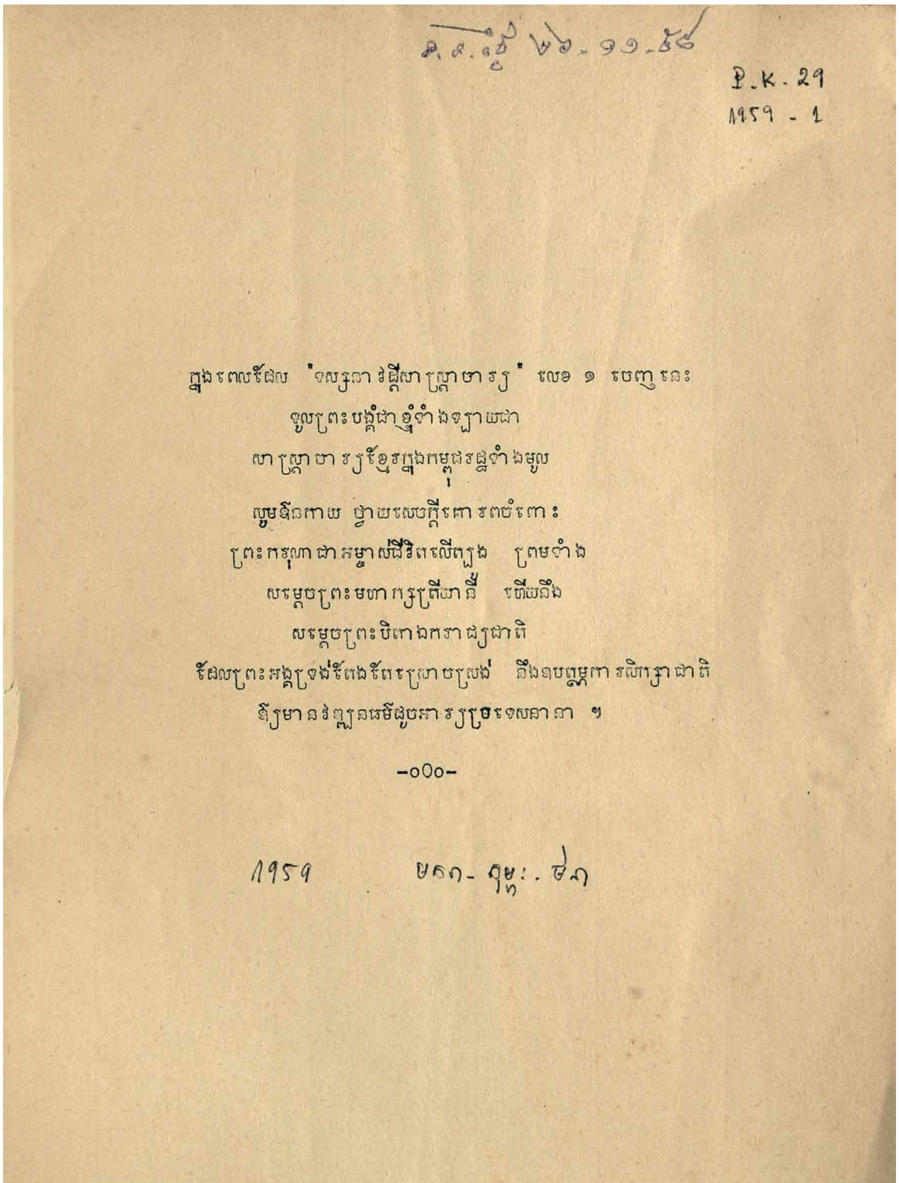

គ.គ.ទី ២៦-១១-៥៩

P.K.29
1959 - 1

ក្នុងពេលដែល "ទស្សនាវដ្តីសាស្ត្រាចារ្យ" លេខ ១ ចេញនេះ
ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយជា
សាស្ត្រាចារ្យខ្មែរក្នុងកម្ពុជរដ្ឋទាំងមូល
សូមឱនកាយ ថ្វាយសេចក្ដីគោរពចំពោះ
ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូង ព្រមទាំង
សម្ដេចព្រះមហាក្សត្រីយានី ហើយនឹង
សម្ដេចព្រះបិតាឯករាជ្យជាតិ
ដែលព្រះអង្គទ្រង់តែងតែប្រោះប្រស់ នឹងឧបត្ថម្ភការសិក្សាជាតិ
ឲ្យមានវឌ្ឍនធម៌ដូចការប្រាថ្នាទេសនាភា ។

-o0o-

1959 មក។-កុម្ភៈ. ៥៩

ទស្សនាវដ្ដីសាស្ត្រាចារ្យ លេខ១, ១៩៥៩, ទំព័រដើមថ្វាយសេចក្ដីគោរពចំពោះ ព្រះមហាក្សត្រនិងមហាក្សត្រីយានី ព្រមទាំងសម្ដេចសីហនុព្រះបិតាជាតិ។